

DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Rundskriv

Landets kommuner
Landets fylkesmenn

Nr.
Q-31/2010

Vår ref
201005097

Dato
5.11.2010

Retningslinjer for satsing på kommunalt barnevern 2011

Med forbehold om Stortingets godkjenning

1.	Plattform.....	2
2.	Bakgrunn og målsetting	2
3.	Organisering	2
3.1	Departementet.....	2
3.2	Fylkesmannen	3
3.3	Kommuner/bydeler	3
4.	Viktige datoer.....	3
5.	Fordeling av midler	3
5.1	Fordeling av midler til administrasjon.....	3
5.2	Fordeling fra stat til fylke	4
6.	Kommunenes søknader	5
6.1	Kriterier for søknadene	6
7.	Fylkesmannens søknadsbehandling	6
7.1	Vurdering av søknader om nye stillinger.....	7
7.2	Verktøy til bruk for fylkesmannen ved vurdering av søknadene	7
7.3	Vurdering av søknader om midler til andre tiltak.....	8
8.	Måloppnåelse og rapportering.....	8
8.1	Indikatorer.....	8
8.2	Rapporteringskrav fra kommunene til fylkesmannen.....	8
8.3	Rapporteringskrav fra fylkesmannen til departementet.....	9

1. PLATTFORM

I statsbudsjettet for 2011 settes det av 240 mill. kroner til en øremerket styrking av det kommunale barnevernet. Beløpet fordeles av fylkesmannen etter søknad fra kommunene. Nye stillinger skal ha hovedprioritet, men kommuner som har tilstrekkelig antall stillinger kan søke om midler til enkelte andre tiltak som styrker barnevernet.

Regjeringen legger opp til å foreslå at midlene videreføres også utover 2011. Regjeringen vil komme tilbake med bevilgningsforslag i forbindelse med de årlige budsjettproposisjonene.

2. BAKGRUNN OG MÅLSETTING

Målsettingen med satsingen er å styrke barneverntjenester i de mest utsatte kommunene.

Tallet på barn og unge som mottar hjelp fra barnevernet har økt hvert år det siste tiåret. I 2009 mottok 46 500 barn og unge hjelp fra barnevernet. Dette er en økning på 46 pst fra 2000. Også i forhold til barnebefolkningen har økningen vært stor. Ved utgangen av 2000 var det 21,8 barn med tiltak per 1 000 barn, mens tilsvarende tall i 2009 var 29,5. Denne utviklingen ser ut til å fortsette. Antallet nye undersøkelsessaker og tallet på nye barn som kommer inn i barnevernet øker for hvert år (SSB).

Barneverntjenestens hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Barneverntjenesten skal også bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.

Departementet synes det er positivt at mange kommuner har økt sin innsats i kommunalt barnevern. Kommunenes egne rapporteringer viser likevel at det i en del kommuner er svikt i oppfølging av lovkrav. Manglende oppfølging av kravene i barnevernloven kan skyldes lav bemanning, manglende kompetanse og mangel på treffsikre tiltak i barnevernet.

Fylkesmannen, som har ansvar for å føre tilsyn med at barneverntjenesten utfører sine lovpålagte oppgaver, rapporterer om enten økende arbeidsbelastning eller utilstrekkelig kvalitet i kommunene. De fleste fylkesmennene uttrykker en bekymring for situasjonen i barnevernet¹.

For å sikre at alle utsatte barn og unge får rett hjelp til rett tid, må det rettes en innsats mot sviktområdene. Viktigst er det å tilføre de nødvendige ressursene for å håndtere de siste års økning i antall barn i barnevernet.

Regjeringen øremerker i 2011 kr 240 millioner til en styrking av det kommunale barnevernet. Hoveddelen av denne satsingen skal gå til nye stillinger. Kommunene kan også søke om støtte til enkelte andre tiltak, for eksempel kompetansetiltak som styrker barnevernet lokalt.

3. ORGANISERING

3.1 Departementet

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har ansvaret for den nasjonale oppfølgingen av satsingen. Det ansettes en prosjektleder i departementet som får ansvar for

¹ Årsrapportene til fylkesmennene på barnevernområdet

fordeling av midler til fylkene, oppfølging, faglig veiledning og bistand. Departementet vil følge utviklingen i fylkene og sammenstille erfaringer og resultater i henhold til oppsatte mål og indikatorer.

3.2 Fylkesmannen

Fylkesmannen har ansvar for søknadsbehandling og fordeling av midler i sitt fylke. Fylkesmannen skal også ha en aktiv veilederrolle overfor kommunene både før, under og etter søknadsbehandlingen, og motivere aktuelle kommuner til å søke. Fylkesmannen skal videre følge nøye med på hvorvidt kommunene når sine oppsatte mål. Fylkesmannen skal sammenstille kommunenes rapporteringer og oversende dem til departementet.

3.3 Kommuner/bydeler

Kommunene/bydelene søker om midler til stillinger og andre tiltak ved å bruke søknadsskjema utarbeidet av departementet. Ved interkommunale samarbeid, jf kommuneloven § 28 a, skal vertskommunen søke på vegne av kommunene som inngår i samarbeidet. Kommuner og bydeler rapporterer til fylkesmannen to ganger i løpet av perioden, jf avsnitt 4.

4. VIKTIGE DATOER

Dato	Oppgave
31. januar 2011	Søknadsfrist for kommunene til fylkesmannen
18. mars 2011	Tildeling av midler fra fylkesmannen til kommunene
30. juni 2011	Første rapportering, jf halvårsrapportering. Særskilt rapportering på andre tiltak
20. august 2011	Fylkesmennene rapporterer til departementet i form av en kort vurdering av situasjonen i fylket - statusrapport
1. september 2011	Ny søknadsrunde for kommunene – kun søknader om enkelte andre tiltak
23. september 2011	Siste tildeling fra fylkesmannen til kommunene
31. desember 2011	Andre rapportering, jf halvårsrapporteringen Særskilt rapportering på andre tiltak
20. januar 2012	Fylkesmennene rapporterer til departementet i form av en kort vurdering av situasjonen i fylket - statusrapport
1. februar 2012	Frist for regnskapsrapportering fra kommune til fylkesmannen

5. FORDELING AV MIDLER

5.1 Fordeling av midler til administrasjon

Det settes av 7,2 mill kroner til fylkesmennenes administrering av satsingen. Midlene fordeles embetene avhengig av antall kommuner/bydeler i fylket. Antall enheter er beregnet til 454. Midlene er satt av på departementets budsjett og vil fordeles fylkesmannsembetene etter Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett 2011.

Fylke	Antall kommuner /bydeler	Beløp i hele kroner
Østfold	18	286 000
Akershus	22	349 000
Oslo	15	238 000
Hedmark	22	349 000
Oppland	26	412 000
Buskerud	21	333 000
Vestfold	14	222 000
Telemark	18	286 000
Aust Agder	15	238 000
Vest Agder	15	238 000
Rogaland	26	412 000
Hordaland	40	634 000
Sogn og fjordane	26	412 000
Møre og Romsdal	36	571 000
Sør Trøndelag	28	444 000
Nord Trøndelag	24	381 000
Nordland	44	698 000
Troms	25	396 000
Finnmark	19	301 000
<i>Sum</i>	<i>454</i>	<i>7 200 000</i>

5.2 Fordeling fra stat til fylke

232 mill kroner fordeles fra stat til fylkene. Midlene vil bli tildelt det enkelte fylke i eget brev som sendes ut når budsjettvedtak er fattet i Stortinget.

Fordelingen av midlene tar utgangspunkt i fordeling etter delkostnadsnøkkelen for barnevern og etter belastning i barneverntjenesten (målt etter bemanning og oppfyllelse av lovkrav i barnevernloven, se under). Delkostnadsnøkkelen bestemmer 80 pst av fordelingen, og belastning i barneverntjenesten bestemmer de resterende 20 pst.

Kostnadsnøkkel for barnevern (summen av kommunene i fylket) 80 %

Kriterium	Kriterievekt
Barn 0–15 år med enslig forsørger	0,3590
Fattige	0,1926
Innbyggere 0–22 år	0,4485
<i>Sum</i>	<i>1,0000</i>

Fordeling etter belastning i barneverntjenesten (gjennomsnitt i fylket) 20 %

Kriterium	Kriterievekt
Antall meldinger, undersøkelser og barn i tiltak per stilling	0,3333
Prosentandel uten tiltaksplan eller omsorgsplan	0,3333
Prosentandel fristoversittelser i undersøkelsessaker	0,3333
<i>Sum</i>	<i>1,0000</i>

Denne fordelingen tar både hensyn til belastning i barnevernet i tillegg til sosiale utfordringer i fylket. Dette er en treffsikker modell som også støtter opp under hovedformålet med satsingen som er å styrke barneverntjenesten i de mest utsatte kommunene.

Fylke	Beløp i hele kroner
Østfold	13 395 000
Akershus	27 186 000
Oslo	30 164 000
Hedmark	10 187 000
Oppland	8 562 000
Buskerud	11 167 000
Vestfold	10 358 000
Telemark	8 051 000
Aust-Agder	4 853 000
Vest-Agder	7 770 000
Rogaland	19 318 000
Hordaland	21 969 000
Sogn og Fjordane	4 484 000
Møre og Romsdal	11 723 000
Sør-Trøndelag	12 937 000
Nord-Trøndelag	6 074 000
Nordland	12 498 000
Troms	7 491 000
Finnmark	3 813 000

6. KOMMUNENES SØKNADER

For å få tildelt midler skal kommunen søke fylkesmannen. Søknadsskjemaet skal fylles ut elektronisk og er tilgjengelig på departementets nettsider, www.regjeringen.no/bld. Fremgangsmåten for utfylling av søknad tilsvarende den kommunene benytter ved halvårsrapporteringene. Trykk på "skjema/blanketter" under hurtigmenyen til venstre. Gå videre til "Søknadsskjema for kommunene – satsing på kommunalt barnevern 2011". Følg instruksjonene.

Kommunene kan søke om stillinger og søke om midler til enkelte andre tiltak som bidrar til å styrke barneverntjenesten i kommunen.

Kompetansestyrkende tiltak i kommunene

Barnevernet må håndtere svært krevende og kompliserte oppgaver. Viktige målsettinger for departementet er at barnevernet skal ha et likeverdig tilbud over hele landet, og at barnevernet

skal være kunnskapsbasert. Dette krever at de ansatte i barnevernet i alle landets kommuner har nødvendig og oppdatert fagkompetanse.

Departementet legger vekt på at det i oppfølgingen av barn med behov for ekstra tiltak og tilrettelegging i størst mulig grad skal benyttes forsknings- og kunnskapsbaserte metoder. For å sikre barn et helhetlig og godt koordinert tilbud, er dessuten samarbeidskompetanse og god kunnskap om tilgrensende tjenester avgjørende. Å styrke disse områdene er viktige ledd i arbeidet for et godt og likeverdig barneverntilbud i hele landet.

6.1 Kriterier for søknadene

- Søknad fra kommunen til fylkesmannen skal være behandlet av kommunestyret eller av det organ kommunestyret har delegert myndighet til.
- Ved interkommunale samarbeid, jf kommuneloven § 28 a, skal vertskommunen søke på vegne av kommunene som inngår i samarbeidet. Søknaden skal være behandlet av kommunestyret i vertskommunen eller av det organ kommunestyret i vertskommunen har delegert myndighet til.
- Søknader om stillinger skal begrenses til fagstillinger (Kostrå 244) i barneverntjenesten som bidrar til å sikre at lovpålagte oppgaver etter barnevernloven blir ivaretatt.
- Stillingene skal komme som tillegg til budsjetterte stillinger i 2010 og som tillegg til allerede planlagte nyopprettelser av stillinger i 2011, vedtatt i handlingsprogrammet/budsjettet for 2011.
- Kommuner som ikke har behov for tilførsel av midler til flere stillinger, kan søke om støtte til enkelte andre tiltak som styrker barnevernet. Søknaden skal inneholde konkrete beskrivelser av tiltaket og av hvordan det er tenkt gjennomført, herunder hvordan tiltaket vil bidra til å styrke barnevernet.

Følgende tillegges positiv vekt ved vurdering av søknadene:

- Plan for å styrke tjenesten (vedlegges søknaden)
- Politisk vedtatt interkommunalt samarbeid, jf kommuneloven § 28 a, når slikt samarbeid ansees å kunne øke kvaliteten på barnevernarbeidet i de angjeldende kommunene

7. FYLKESMANNENS SØKNADSBEHANDLING

Fylkesmannen har som oppgave å vurdere søknadene fra kommunene i eget fylke. For å sikre størst mulig likhet mellom fylkene i behandlingen av søknadene, skal søknadene vurderes ut fra kriteriene oppgitt i avsnitt 6.1.

Fylkesmannen skal først fordele midler til stillinger og her legge til grunn at utgift per årsverk utgjør kr 600 000. På grunn av at utgifter til stillinger ikke vil ha helårseffekt i 2011, kan de resterende midlene fordeles til kommunene som har søkt om midler til andre tiltak.

Søknader som ikke er behandlet av kommunestyret eller av det organ kommunestyret har delegert myndighet til innen fristen 31. januar 2011 tas i mot. Før eventuelt tilskudd utbetales må søknaden imidlertid ha vært til slik behandling.

Dersom det gjenstår midler etter første tildelingsrunde, åpnes det for en ny søknadsrunde med søknadsfrist 1. september 2011.

7.1 Vurdering av søknader om nye stillinger

Ved vurdering av søknader om stillinger skal det tas utgangspunkt i

- Belastning i barnevernet ut fra flere kriterier
- Levekårsutfordringer

En vekting av levekårsutfordringer bidrar til at kommuner som har prioritert barnevernet, men som har store levekårsutfordringer, likevel vil kunne få midler til stillinger. Ved i tillegg å vektlegge belastning i barnevernet mener departementet at innretningen blir treffsikker.

7.2 Verktøy til bruk for fylkesmannen ved vurdering av søknadene

For å avhjelpe fylkesmannen i vurderingen av belastning i barneverntjenesten og levekårsutfordringer i kommunene, har departementet utarbeidet en modell for rangering av kommunene i det enkelte fylke. Denne tar utgangspunkt i kriterier knyttet til belastning i barnevernet (a-e) og levekårsutfordringer i kommunene (f-h) (se under). Forholdet mellom belastning i barnevernet og levekårsutfordringer er her vektet 40/60. Det vil si at belastningen i den enkelte barneverntjenesten i fylket sammenliknet med resten av fylket vektlegges noe mer enn ved fordeling av midler til fylkene, jf 5.2. Belastningen i barnevernet tar utgangspunkt i fem forskjellige indikatorer som er vektet noe ulikt avhengig av hvor følsomme indikatorene er for mindre endringer.

I modellen brukes gjennomsnittet for tilstanden knyttet til barnevernbelastning de fire siste halvårene (andre halvår 2008 til første halvår 2010). Dette med utgangspunkt i halvårsrapporteringene fra kommunene. Modellen vil gi fylkesmannen et godt bilde av situasjonen i kommunene og vise kommunenes utfordringer i forhold til hverandre.

Belastning i barnevernet (40 pst)	Levekårsutfordringer (60 pst) ²
a. Antall meldinger, undersøkelser og barn i tiltak per stilling (40 pst)	f. Andel barn 0-15 år med enslig forsørgere (35,9 pst)
b. Prosentandel uten tiltaksplan og omsorgsplan (20 pst)	g. Andel fattige (19,26 pst)
c. Prosentandel fristoversittelser i undersøkelsessaker (20 pst)	h. Andel innbyggere 0-22 år (44,85 pst)
d. Andel uten tilsynsfører (10 pst)	
e. Andel henleggelse av undersøkelsessaker (10 pst)	

Det skal ved tildeling av midler til stillinger tas utgangspunkt i rangeringen fra modellen. I tillegg kan fylkesmannen utøve skjønn på bakgrunn av sin kunnskap om kommunene, risikovurdering og forvaltningstilsyn.

Resultatet av modellen tar ikke hensyn til størrelse på de enkelte kommunene og sier derfor ikke noe om hvor mange stillinger det er behov for i de enkelte kommunene. Fylkesmannen

² Kriterier for bydelene i Oslo kommune: Andel fødte (8,1 pst), andel barn 1-5 år (3,7 pst), andel barn 6-12 år (8,3 pst), andel unge 13-17 år (13,2 pst), andel barn 0-17 år*lavutdanningsindeks (23,4 pst), andel personer 0-22 år med ikke-vestlig bakgrunn (24,9 pst), andel kommunalt disponerte utleieboliger (14,3 pst), andel husholdninger med barn under 17 år med inntekt under 50 pst av medianen 4,1 pst).

må i dialog med kommunene vurdere størrelsen på behovet i den enkelte kommune sett i sammenheng med det totale behovet i fylkets kommuner og ressurser til disposisjon. Fylkesmannen tar den endelige avgjørelsen ved fordeling av midler.

7.3 Vurdering av søknader om midler til andre tiltak

Fylkesmannen skal vurdere søknader om tiltak som kan styrke barnevernet etter kriteriene nevnt i avsnitt 6.1. Tiltak som bidrar til å styrke kompetansen i barnevernet skal prioriteres.

Dersom en kommune søker om midler til andre tiltak, mens fylkesmannen mener at kommunen i første rekke har behov for flere stillinger må dette tas opp med aktuell søker. Formålet må være å komme fram til en felles forståelse av behovene.

8. MÅLOPPNÅELSE OG RAPPORTERING

8.1 Indikatorer

Følgende indikatorer er valgt for å måle om målsettingen for satsingen nås:

Indikatorer
1. Antall fagstillinger (både besatte og ubesatte) i den kommunale barneverntjenesten
2. Gjennomsnittet for antall meldinger, undersøkelser og barn i tiltak per stilling
3. Andel med tiltaksplan og omsorgsplan
4. Andel fristoversittelser i undersøkelsessaker
5. Andel med tilsynsfører av de barn og unge i fosterhjem som har krav på tilsynsfører
6. Andel henleggelses av undersøkelser
7. Antall gjennomførte tiltak for å styrke barnevernet
8. Antall ansatte i barneverntjenesten som har fått/gjennomført kompetansetiltak

Gjennom kommunenes halvårsrapporteringer og noen egne enkle rapporteringer knyttet til satsingen, jf avsnitt 8.3 under, vil departementet følge med på utviklingen i indikatorene, både på landsbasis og i hver enkelt fylke. Positiv endring i indikatorene vil støtte oppunder målsettingen om et styrket barnevern.

8.2 Rapporteringskrav fra kommunene til fylkesmannen

Kommunene skal rapportere per 30. juni 2011 og per 31. desember 2011, jf halvårsrapporteringsskjemaet som kommunene allerede bruker, frist for rapportering er henholdsvis 10. august 2011 og 10. januar 2012. Dette innebærer med andre ord ingen ny rapportering utover den kommunene allerede avgir til fylkesmannen.

Når det gjelder andre tiltak for å styrke barnevernet, skal type tiltak og vurderinger av disse rapporteres til fylkesmannen så snart gjennomføringen er avsluttet og senest per 10. januar 2012.

Kommunene skal avgi en enkel regnskapsrapport 1. februar 2012.

8.3 Rapporteringskrav fra fylkesmannen til departementet

Fylkesmannen skal innen 20. august 2011 og 20. januar 2012 kontrollere halvårsrapporteringen fra kommunene.

Fylkesmennene skal i tillegg gi en kort vurdering og statusrapport av situasjonen i fylket hvert halvår, per 20. august 2011 og per 20. februar 2012.

Med hilsen

Oddbjørn Hauge (e.f.)

Eli Grut